

Idrotten, om den fungerar som den ska, tenderar att främja barn och ungdomars välbefinnande, självförtroende, sociala utveckling och samarbetsförmåga, men även deras betyg och utbildningsambitioner. Arkivbild. FOTO: ØRN E. BØRGEN/TT

Idrotten och föreningslivet är viktiga för barn och unga

Krönika
Frivillighetsverksamhet

Det är så kul att spela fotboll!" Det värmer när barn och ungdomar säger så.
"Jag vill vara med i laget och åka på alla cuper, men mina föräldrar har inte råd." Detta exempel illustrerar nog tyvärr många barn och ungdomars verklighet i dag.

Mycket forskning visar att idrottsaktiviteter har positiva fysiologiska, psykologiska och sociala effekter för barn och ungdomar, oavsett klassbakgrund, etnicitet och andra faktorer. Idrotten, om den fungerar som den ska, tenderar att främja barn och ungdomars välbefinnande, självförtroende, sociala utveckling och samarbetsförmåga, men även deras betyg och utbildningsambitioner.

På senare tid har idrotten också beskrivits som en arena för integration och en motpol till gängkriminalitet. Även för föräldrarna kan idrotten vara ett sätt att skapa sociala nätverk och få tid tillsammans med sina barn.

Idrottsrörelsen är den största organiserade formen av fritidsverksamhet för barn och ungdomar i Sverige. Sam-

tidigt är trenden att allt färre barn och ungdomar deltar i idrottsföreningar på fritiden.

Det har också blivit mycket dyrare att vara med i en idrottsförening. Enligt Riksidrottsförbundet har det sedan 2003 blivit dubbelt så dyrt för barn och unga att idrotta i en förening.

Relationen mellan föräldrar och förening blir också alltmer kundlik; man betalar för och kräver något som "man har betalt för". Forskare pekar på en kommersialisering och professionalisering av barn- och ungdomsidrotten med en ökning av elitsatsning, extraträningar, individuella träningspass, läger och liknande.

Bland föräldrar är det också stora skillnader i vilken grad de kan engagera sig i och finansiera sina barns fritidsaktiviteter. Detta, liksom geografiska skillnader, gör att tillgången till idrott och föreningsliv är ojämn.

Enkelt uttryckt har barn till föräldrar som är låginkomsttagare inte samma tillgång som barn till föräldrar med högre inkomster. Därtill har barn och ungdomar i marginaliserade områden lägre tillgång till organiserade idrottsaktiviteter än de i privilegierade områden.

Detta gäller även i Västerås. I Enheten-Barkarö, ett välbärgat område, är

”
”
På östra Bäckby deltar 11,5 procent av tjejerna i en idrottsförening jämfört med 27 procent av killarna. Denna statistik går stick i stäv med idrottens mål och princip om "allas rätt att vara med".

69 procent av barn och unga aktiva i en idrottsförening, jämfört med 19 procent på östra Bäckby, som enligt polisen definieras som ett utsatt område.

Förutom områdesskillnader finns även signifikanta könsskillnader, framför allt i marginaliserade områden. På östra Bäckby deltar 11,5 procent av tjejerna i en idrottsförening jämfört med 27 procent av killarna. Denna statistik går stick i stäv med idrottens mål och princip om "allas rätt att vara med".

Detta är ingen bra utveckling. Idrotten och föreningslivet är viktiga för barn och ungas hälsa, utveckling, skolresultat och, i förlängningen, livschanser. Alla barn och ungdomar – oavsett bostadsområde, kön eller föräldrarnas plånbok – bör ha tillgång till idrotts- och fritidsaktiviteter. Att inte ha det kan inverka negativt på barn och ungas samhälleliga delaktighet – och cementera eller förstärka existerande ojämlikheter.

Detta är i grunden djupt orättvist mot våra barn och unga, särskilt när den psykiska ohälsan är hög (i synnerhet bland tjejer), skolprestationerna viker, gängrekryteringen av barn och unga ökar, och den sociala ojämlikheten i Sverige som helhet tilltar.

Även om föreningsidrotten inte en-

sam kan säkerställa en hållbar uppväxt för barn och unga, kan en satsning på breddidrott, föreningsliv och fritidsaktiviteter vara ett verktyg i politikernas åtgärdsarsenal.

Sara Ferlander
Docent i sociologi

Jonas Stier
Professor i socialt arbete
Båda verksamma i Kunskapsmiljön Hållbar uppväxt vid Mälardalens universitet MDU

Fotnot: Jonas Stier och Sara Ferlander är två av flera skribenter från Mälardalens universitet som skriver krönikor i VLT. Han är professor i socialt arbete vid MDU.